

Posudek diplomové práce Václava Bartoloměje Lindauera *Aktuální otázky výchovy k tvořivosti*.
98 s., 29 titulů literatury, 3 přílohy

Diplomová práce V. B. Lindauera se zaměřuje na téma, které je velmi náročné na zpracování i uchopení. Autor se proto v pojmově metodologické části pokouší o zvládnutí tématu na základě prostudování adekvátní odborné literatury pedagogické a psychologické, a to co nejsystematičtěji. V oblasti aplikace problematiky na školní praxi se pokouší definovat prostor, v němž lze tvořivost rozvíjet (neomezuje jej pouze na esteticko výchovné předměty), v empirické části pak mapuje učitelské a rodičovské pohledy na tvořivost a její význam pro život jedince.

Text je po formální, věcné i stylistické stránce na velmi dobré úrovni, práce s literaturou je korektní. Autor v Úvodu říká, že jeho cílem je zpracovat základní otázky výchovy k tvořivosti. Domnívám se, že po obsahové stránce se mu jej podařilo naplnit.

Ke struktuře práce:

V první části práce (s.8-39) vyjasňuje pojem tvořivosti a tvořivého myšlení, zasazuje je do kontextu psychologického (duševní schopnost, způsob myšlení a jednání, soubor duševních procesů) i pedagogického (tvořivost jako cíl výchovy a vzdělávání, jako aktivita žáka).

K obhajobě kladu otázku, zda autor souhlasí se Zelinou, že tvořivost má (jako taková) prosociální charakter.

Dále je předloženo krátké, spíše ilustrativní ohlédnutí za pojetím tvořivosti u vybraných autorů minulosti. Zevrubná pozornost je věnována osobnosti tvůrce. Diplomant se zde vhodně opírá zejména o humanistický proud psychologie osobnosti (Rogers). Velmi správně poukazuje na propojenost vnitřních a vnějších činitelů rozvoje tvořivosti, uvádí příklady třídění vlastností (rysů) tvůrčí osobnosti a na jejich základě samostatně rozpracovává (na s. 19-21) model tvůrčí zralé osobnosti ve složce obecných vlastností a dále v perceptivní, afektivní, kognitivní a konativní složce osobnosti. Autor též ukazuje korelaci tvořivosti a inteligence a prezentuje zajímavý poznatek, že inteligentní a tvořivý žák nebyvá učiteli vnímán příznivě. Zajímavé jsou i postřehy vztahu tvořivosti a motivace, tvořivosti a intuice, tvořivosti a fantazie. Zdá se, že právě posun od radosti z tvorby jako vnitřního motivačního faktoru ke konformním výsledkům, je typickým průvodním jevem školního vzdělávání.

K obhajobě proto kladu otázku, jak v normativním prostředí školy podpořit rozvoj žáka jako osobité, prožívající, autentické, originální a nonkonformní osobnosti.

Obecný model procesu tvorby stejně jako typologie bariér a stimulů tvořivosti jsou načrtnuty spíše stručným výčtem, předpokládám, že jejich rozpracování na poli pedagogickém (neboť skýtají množství námětů) bude pro autora výzvou do budoucna.

Druhá část práce, Základní východiska výchovy k tvořivosti (s. 40-66), rozpracovává problematiku tvořivosti v podmínkách výchovně vzdělávacího procesu. Oceňuji komplexní pohled na význam výchovy k tvořivosti z hlediska antropologického, ped.-psychologického, sociálně pedagogického a neurobiologického (s. 40-42). Diplomant trpělivě mapuje významy spjaté s pojmem výchova k tvořivosti (s. 44-46), jeho vlastním přínosem je kritický náhled na užší a širší pojetí výchovy k tvořivosti, pozornost je věnována také výchově k tvořivosti v rodině (znaky rodin rozvíjejících a nerozvíjejících tvořivost dítěte).

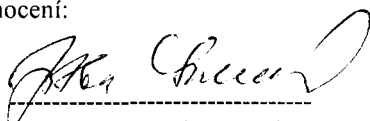
Přínos textu pak spatřuji zejména v rozpracování problematiky výchovy k tvořivosti ve škole. Autor velmi pěkně vystihuje napětí mezi snahou vychovávat k tvořivosti a zároveň ke zvnitřnění socializačních norem, zprostředkovává požadavky na učitele, pojetí školy i edukační proces. Oceňuji pozornost, jakou věnuje potenciálu rozvoje nespécifické tvořivosti, který v sobě skrývají aktivizující metody výuky, problémové vyučování, i technikám podporujícím flexibilitu, asociaci, fluenci a originalitu myšlení.

Empirická sonda diplomové práce si klade za cíl zjistit postoje rodičů a učitelů k vybraným aspektům tvořivosti. Sonda má všechny náležitosti – teoretické zmapování problému, stanovení problému a cíle, výstižně formulované hypotézy, korektně popsany průběh, charakteristiku otázek, zdůvodněný výběr vzorku. Data jsou pečlivě zpracována v grafech, popisně prezentována a také, dle možnosti, interpretována. Hypotézy jsou vyhodnoceny. K obhajobě prosím, aby diplomant zaujal stanovisko k nejzajímavějším zjištěním.

Závěr: Práce V. B. Lindauera je přínosným, koncizním, dobře strukturovaným textem, který shrnuje novější poznatky o tvořivosti a výchově k ní z hlediska praxe běžné školy. Splňuje všechny požadavky kladené na texty diplomové, a proto ji doporučuji k obhajobě. Předběžné hodnocení:

výborně.

V Berouně, dne 28. 8. 2007

PhDr. Jitka Lorenzová, Ph.D., vedoucí DP